

HERNEKEITTOA JA SNAPSIA

(Julkaistu aikaisemmin Suomen Sotilas -lehdessä)

Ruokaan ja ruokailuun liittyvät perinteet ovat sotilaskulttuurin mielenkiintoisimpia osa-alueita. Aiheesta ei ole kovinkaan paljon kirjoitettu, mutta asia korjaantuu kertaheitolla Ruotsissa juuri ilmestyneen Fest i fält-teoksen avulla. Fest i fält on kirjana upea: isokokoinen, hyvä kuva-aineisto, mielenkiintoinen teksti ja tyylikäs taitto. Toisin sanoen, lähes täydellinen kirja.

Kirjassa esitellään aluksi ruotsalaiseen "sotilaskeittiöön" liittyvää historiaa menneiltä vuosisadoilta yhdistettynä resepteihin. Hernekeitosta esitetään esimerkiksi versiot m/1912, m/1994 ja m/1990. Meilläkin tunnetun "pataljoonakeiton" tarinaan ja valmistukseen voi kirjassa tutustua.

Lisäksi kirjassa kerrotaan runsaasti eri puolilla maailmaa käytyihin sotiin liittyviä ruokajuttuja. Suomi on kirjassa hyvin esillä alkaen lottia käsittelevästä jutusta ja edeten Marskin ryypyn kautta Tuntemattomaan sotilaaseen sisältyviin ruokajuttuihin.

Fest i fält on sotilaskulttuurista ja -perinteestä kiinnostuneille todellista "herkkua" sanan kummassakin merkityksessä!

Suomalaiselle lukijalle tuttuja ruokia löytyy tunnetun ruokatoimittajan Mysi Lahtisen uudesta kirjasta Intohimot hellallani. Tämä "ylystys suomalaiselle keittiölle" on mainio opas kaikille kokkaajille. Aiheeseen sopiva kuvitus on vanhoista suomalaisista elokuvista.

Erilaisten yhteisöjen historiikit ovat tärkeä tiedonlähde moneenkin tarkoitukseen. Olen tällä palstalla aikaisemminkin tuonut esille tällaisten julkaisujen löytämiseen, saati sitten hankkimiseen liittyvät vaikeudet. Julkaisija kuvittelee usein, että kiinnostusta löytyy vain "oman joukon" piiristä, oli se "joukko" sitten paikkakunta, kurssin osallistujat, joukko-osastossa palvelleet tai jokin muu seikka. Julkaisuja ei markkinoida laajemmin eikä niitä aina edes haluta luovuttaa "ulkopuolisille". Olen tähän koonnut muutamia mielenkiintoisia ja tärkeitä julkaisuja, joista joidenkin ilmestymisajankohdasta on jo kulunut hieman aikaa.

Suojeluskunta-aiheisia historiikkeja ilmestyy jatkuvasti lisää. Valto Heinosen ja Vilho Tervasmäen Loimaan Suojeluskunta 1917-1944 on esimerkki hyvin tuotetusta kuvahistoriikista. Osin erittäin hyvälaatuisia ja mielenkiintoista kuvamateriaalia on löytynyt ehkä yllättävänkin runsaasti. Tunnetun sotahistorioitsijan, eversti evp, professori Vilho Tervasmäen laatima tekstiosuus on varsin suppea ja se perustuu pitkälti vuonna 1937 ilmestyneeseen "viralliseen" historiikkiin.

Pohjois-Pohjanmaan sotilaspojista kertova historiikki on ilmestynyt jo jokin aika sitten nimellä Pohjan pojista pohjan miehiksi. Kirja noudattaa monessa muussakin tämän tyyppisessä historiikissa kokeiltua tapaa julkaista toimintaan osallistuneiden henkilöiden muisteluita ilman kokoon sitovaa toimituksellista osuutta. Tämä tapa luo luonnollisesti kerrontaan määrätyn aitouden tunteen, mutta vastapainona on väkisinikin syntyvä kerronnan katkonaisuus ja tyyllinen kirjavuus.

Suojeluskuntiin liittyy tavallaan myös Taistelukoulu elää-teos. Nykyinen Puolustusvoimien Koulutuksen Kehittämiskeskus Tuusulassa rakennettiin aikoinaan Suojeluskuntien Päälystökouluksi. Sotien jälkeen se toimi Taistelukoulun nimellä upseerien jatkokoulutusta antavana sotilasopetuslaitoksena, kunnes tämä toiminta yhdistettiin 1990-luvun alussa perustettuun Maanpuolustuskorkeakouluun.

Antti Juutilaisen toimittama Taistelukoulu elää voidaan nähdä täydennysosana Taistelukoulun historiategokselle, joka ilmestyi kymmenisen vuotta sitten. Taistelukoulu elää

on kokoelma Taistelukouluun ja sen puitteissa toimineisiin ihmisiin liittyviä anekdootteja, jotka elävöittävät aikaisemman historiateoksen virkakielellä laadittua kuvausta.

Suurelle yleisölle varsin tuntematon järjestö on Meriliitto, aikaisemmilta nimiltään Laivastoyhdistys ja Laivastoliitto. Kyseessä ei ole varsinainen maanpuolustusjärjestö, sillä sen kohteena on aina ollut merenkulun koko sektori. Laivastoyhdistys lobbaili mm. aikanaan tehokkaasti 20- ja 30-luvuilla sota-alusten hankinnan puolesta, aivan kuten esikuvat mm. Saksassa ja englannissa vuosisadan alussa.

Järjestön puitteissa on ollut myös aktiivista nuoritoimintaa. Julkaisut ja näyttelyt ovat keskeisesti mukana toiminnassa. Mielenkiintoinen teos!

Pohjois-Karjalan Prikaati on julkaissut tyylikkään kirjan toiminnastaan 1990-2000. Modernin varuskunnan elämä näyttyy lukijalle monipuolisesti.

Useat kadettikurssit ovat julkaisseet kronikkansa, jotka usein tarjoavat myös ulkopuoliselle lukijalle mielenkiintoisia lukuhetkiä. Myös RUK:n kurssijulkaisut ovat kaikille tuttuja, joskin ne ovat pääosin varsin sisänlämpiviä. Astetta erikoisempi oli Kauhavalla vuonna 1949 toimenpantu Lentoupseerikurssi 15, joka on julkaissut oman kronikkansa. Monisteenomaisessa A4-julkaisussa on nostalgian henkeä kun siinä palataan runsaan puolen vuosisadan takasiin tapahtumiin lentämisestä haaveilevien nuorten miesten parissa.

Markus Anaja

Sture Nilsson, Fest i fält - Menyer från krigshistoriens skådeplatser. Natur och Kultur/LTs förlag, Stockholm 2002. 175 sivua, erittäin runsas kuvitus.

Mysi Lahtinen, Intohimot hellallani - Suomalaisen keittiön ylistys. Tammi, Helsinki 2002. 256 sivua, runsas kuvitus.

Valto Heinonen & Vilho Tervasmäki, Loimaan Suojeluskunta 1917-1944. Ooli, Loimaa 2002. 194 sivua, runsas kuvitus.

Pohjan pojista pohjan miehiksi. Sotilaspoikatoimintaa Oulun Suojeluskuntapiirissä. Oulunseudun Sotilaspoikien Perinnekilta, Oulu 2001. 319 sivua, kuvitettu.

Antti Juutilainen (toim.), Taistelukoulu elää. Taistelukoulun Perinneyhdistys, Tuusula 2002. 264 sivua, kuvitettu.

Visa Auvinen, Laivastoyhdistyksestä Meriliitoksi. Laivastoyhdistys - Laivastoliitto - Meriliitto 1926-2001. Meriliitto, s.l. [Helsinki] 2001. 208 sivua, runsas kuvitus.

Matti Turunen, Pohjois-Karjalan Prikaati - Korpisoturien kouluttaja 1990-2000. Pohjois-Karjalan Prikaati, Kontioranta 2000. 121 sivua, kuvitettu.

Lentoupseerikurssi 15 vuonna 1949. [Koala-Kustannus, Helsinki 2001]. 161 sivua, kuvitettu.